

Çocukların edebiyatı, hem yeni yazılan eserlerle çeşitlenip renklenirken, hem de “Klasikler” diyegeldiğimiz eserlerin yeniden yeniden yayımlanmasıyla gücünü koruyor. Son yıllarda, çocuklar gözetilerek özenle yazılıp yayımlanan edebiyat eserlerinde, çağımızın yansımalarını bulmak doğal: Teknolojinin gelişimine paralel olarak, geçmişten hayli farklılık alan alışkanlıklar, duygular ve ilgilerin yanı sıra sosyal, kültürel ve ekolojik global sorunlar...

Günümüz çocuk edebiyatının ürünleri, çocuğun kolaylıkla özdeşlik kurabileceği gerçeklikte kurmaca romanlar, öykülerdir.

Klasikler diye adlandırdığımız “kült kitaplar”sa, geçmiş zamanların mekânsal, yapısal ve duygusal dünyasında

biçimlenmiştir ve günümüz çocuğu için masal kıvamındadırlar demek yanlış olmaz. Küçüklerle birlikte kitap okurken bunu daha iyi deneyimlersiniz: Bizler için Klasikler’i okumak bugünkü kadar “dehşetli” farklı değilken, Y gibi harflerle anılan yeni kuşaklar için –ki onların yaşamlarının bir evresinde uzaya gideceklerine kesin gözüyle bakmalıyız– cep telefonunun ve bilgisayarın var olmadığı bir zamanı konu eden öyküleri, romanları okumak her yıl gitgide zorlayıcı oluyor. Bu yüzden de, okullarda “zorunlu” okumalar için seçilen Klasikler’e öğrenci tepkisi hepimizin evlerine yansıyor. Şaşırmıyoruz, ama özellikle devlet okullarının çare üretmede sağır kalmasını anlayamıyoruz. Özel okullar bu konularda daha kararlı adımlar attılar, atıyorlar; çocuklara da, gençlere de Klasikler’in yanı sıra çağdaş eserleri bolca okutarak, ağırlığı çocuğun yararına ve mutluluğuna veren bir politika izliyorlar.

“Dünya Klasikleri” deyince neler çıkıyor karşımıza? Hemen çoğu, okullarda dayatılan 100 Temel Eser listesinde yer alıyor. Bu arada, ilköğretim için ayrı, ortaöğretim için ayrı 100 Temel Eser listesini paylaşmak isterim (Merak edenler listelere, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı şu adresten ulaşabilir: http://gordes.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_12/05094940_ek5.pdf). İlk seviye için seçilmiş klasik Türkçe eserlerin

Büyük küçük hepimizin prensi: “Küçük Prens”

hepsi de kıymetli, ama çoğu, günümüz çocuğunun ilgisini çekmeyecek kitaplar. Çünkü duygu ve düşünce evreni açısından olmasa da, ifade ve dil evreni açısından bambaşka bir çağdan seslenmektedirler. Dede Korkut Hikâyeleri’nden ve Mevlânâ’nın Mesnevi’sinden seçilen öykülerin yer aldığı yaklaşık 65 kitaplık bu listede, çocuklara yakın duran az sayıda eser var: Türk öykücülüğünün en büyük ustalarından Sait Faik’in hikâyeleri ve büyük şair Orhan Veli’nin kaleme aldığı Nasreddin Hoca hikâyeleri.

Listenin, dünya klasik çocuk edebiyatına ait bölümünde ise, ülkemizden çok önce çocuk edebiyatına emek veren Batılı ülkelerin eserleri sıralı. Bilen bilir, bunların çoğu, aslında doğrudan çocuklar için yazılmamış eserlerdir. Aralarında Andersen, Ezop ve La Fontaine Masalları gibi farklı farklı kılıklarda defalarca yayımlanmış eserler de var; *Şeker Portakalı*, *Alice Harikalar Diyarında*, *Gulliver’in Maceraları*, *Pinokyo*, *Polyanna*, *Heidi*, *Defne Adası*, *Tom Sawyer*, *Peter Pan*, *Beyaz Yele* ve *80 Günde Devr-i Âlem* gibi, çocuk okura yakın gelecek sadelikte ve macera bolluğunda yazılmış olanlar da var. Ve şimdi artık bu kitapları çocuklar, çizgi film ve hatta büyük sinema prodüksiyonu çeşitlendirmeleriyle de pek güzel biliyor, tanıyorlar.

Dünya Çocuk Klasikleri’nin en tepesindeki bir kitap, özellikle son aylarda kendinden çokça söz ettirdi. Çünkü dünyaca ünlü bu kitap, yetmiş yaşını aşmıştı ve uluslararası telif yasalarına göre, artık yazarın vârislerine telif ödemesi yapılmadan, dünyanın her yerinde özgürce basılabiliyordu. “En ünlü çocuk klasiği” deyince hemen hepimizin aklına ilk gelen kitaplardan biri olan *Küçük*

Prens’ten söz ediyorum. Eski tip uçağıyla Akdeniz üzerinde keşif gezisi yaparken, motoru arızalandığı için çöle inmek zorunda kalan bir pilotun, karşısına çıkıveren küçük bir çocukla konuşmaları üzerine kurulu öyküsünü okumayanımız azdır. Fransız yazar Antoine de Saint-Exupéry’nin ilk kez 1943’te yayımlanmış bu “ölümsüz” eseri, gerçekten de yaşlanmıyor. “20. yüzyılın en iyi kitabı” seçilmiş, 250’den fazla dile çevrilmiş, yani dünyada en çok okunan Fransız klasiklerinden.

Bir havacı olan Saint-Exupéry kitabını, 2. Dünya Savaşı’nın gemi aزیya almış bir ırkçılıkla şahlandığı yıllarda, sürgünde yaşadığı New York’ta yazmış. Dünyanın önyargılar ve cehalet kısılcığında acıyla kavrulduğu yıllarda. Aslında yazarın, 1935’te bir hafta boyunca çölde kayboluşunun onda uyandırdığı derin yalnızlığın ve eşi Consuelo’ya özleminin yansımalarıdır bu uzun öykü.

Bizzat yazarının elinden çıkma naif desenlerini de ayrı sevdiğimiz *Küçük Prens*, klasik bir edebiyat yapıtının temel özelliğine sahip: Her okuduğumuzda yeni bir ayrıntıya takılıyor, yeni bir yorum yapılabiliyoruz, duygu ve düşünce dünyamızı tanımlanamaz biçimde etkiliyor –çünkü mecazi göndermelerle dolu. Güneş sistemindeki

küçük bir asteroid’den geldiğini, orada minik yanardağların lavlarını süpürdüğünü anlatan sıradışı bir çocuk, yetişkinler dünyasının çelişkilerine, çıkmazlarına dikkatimizi çekiyor. Saflığın temsilcisidir o.

“Bizlere yaşamlarımızdaki en iyi şeylerin en basit şeyler olduğunu, gerçek zenginliğin başkalarına bir

şeyler verebilmek anlamına geldiğini hatırlatan” (Celal Üster) *Küçük Prens*, ne bir masala, ne de alıştığımız bir kurgu öyküye benziyor; daha çok “hızla akan tuhaf bir rüya gibi”. Klasik edebiyat da budur zaten, her çağda, her dönemde bize diyeceği vardır...

Küçük Prens’i bir çocukla birlikte okumak hepimiz için şanstır!

